

BETÆNKNING

Afgivet af Lovudvalget

vedrørende

FM 2017/111: Forslag til Inatsisartutbeslutning om at Grønlands Selvstyre tilslutter sig anordning om ikrafttræden af lov om Det Centrale Dna-profil-register

og

anordning om ikrafttræden for Grønland af § 1 i lov om ændring af lov om Det Centrale Dna-profil-register, retsplejeloven og lov om registrering af køretøjer (udveksling af oplysninger om dna-profiler, fingeraftryk og køretøjer med stater uden for Den Europæiske Union).

Afgivet til forslagets 2. behandling

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Inatsisartutmedlem Anders Olsen, Siumut, formand

Inatsisartutmedlem Iddimannngiiu Bianco, Inuit Ataqatigiit, næstformand

Inatsisartutmedlem Laura Táunâjik, Siumut

Inatsisartutmedlem Debora Kleist, Inuit Ataqatigiit

Inatsisartutmedlem Per Rosing-Petersen, Partii Naleraq

1. Forslagets indhold og baggrund

Formålet med beslutningsforslaget er at sætte Lov om Det Centrale Dna-profil-register i kraft for Grønland, og samtidig sætte en ændringslov hertil i kraft for Grønland. Ændringsloven er endnu ikke trådt i kraft i Danmark.

Det Centrale Dna-profil-register anvendes af politiet til efterforskning af forbrydelser, hvor gerningsmanden har efterladt biologiske spor (som f.eks. hår, hudceller, blod, spyt eller sæd).

I dna-profil-registret opbevares dels dna-profiler af biologisk materiale fundet på gerningssteder m.v., dels dna-profiler (udtaget ved mundskrab) af personer, som er eller har været sigtet i sager med en strafferamme på minimum 1½ år¹.

¹ Da kriminalloven for Grønland ikke indeholder strafferammer, vil registeret for så vidt angår Grønland indeholde dna-profiler af personer, som er eller har været sigtet "for en grov lovovertrædelse".

Det anføres i beslutningsforslagets begrundelse, at dna-profilregisteret vil forbedre politiets muligheder for at opklare forbrydelser af 3 grunde:

- 1) Politiet får mulighed for at sammenligne dna-profiler af uidentificerede spor fundet på gerningssteder med personidentificerede dna-profiler, der i forvejen er optaget i registeret.
- 2) Hvis gerningsmanden har efterladt sig biologiske spor, giver dna-profilregisteret mulighed for hurtigere at rense uskyldige personer for mistanke.
- 3) Dna-profilregisteret giver politiet mulighed for at fastslå, at den samme person har efterladt biologiske spor i flere forbrydelser. Selv om den pågældende person stadig er uidentificeret, kan en sådan viden være af væsentlig betydning for politiets efterforskning.

2. Lovudvalgets overvejelser:

Det angives i beslutningsforslagets begrundelse, at beslutningsforslagets formål er at etablere et centralt dna-profilregister.

Umiddelbart er det dog Lovudvalgets forståelse, at der ikke ved ikraftsættelse af Lov om Det Centrale-Dna-profil-register for Grønland etableres et nyt, særskilt dna-profilregister for Grønland, men at der i stedet er tale om, at det eksisterende (danske) dna-profil-register udvides til også at omfatte Grønland, således at dna-profiler fra Grønland optages i registeret, og således at politiet i Grønland kan anvende registeret.

Det er Lovudvalgets forståelse, at politiet i Grønland ikke i dag har mulighed for at indhente oplysninger fra Det Centrale Dna-profilregister, men at anordningen vil give mulighed herfor.

Anordningsudkastets § 5, stk. 2, giver retshåndhævende myndigheder (politi m.v.) i EU-medlemsstater adgang til visse oplysninger fra Det Centrale Dna-profilregister, til brug for efterforskningen af en straffesag.

Det er Lovudvalgets forståelse, at anordningen vil give politiet i andre EU-medlemsstater end Danmark adgang til sådanne oplysninger om dna-spor og dna-prøver fra Grønland, men at politiet i Grønland ikke vil få adgang til sådanne oplysninger fra de pågældende andre EU-medlemsstaters register.

Ændringsloven, som endnu ikke er ikrafttrådt, giver justitsministeren mulighed for at give en tilsvarende adgang til andre lande (ikke-EU-stater). Denne ordning forventes i første omgang anvendt i forhold til USA i forbindelse med en aftale mellem Danmark og USA om udveksling af oplysninger om fingeraftryk og dna-profiler med henblik på at bekæmpe terrorisme og alvorlig kriminalitet.

Det Centrale Dna-profilregister består af 2 dele: En spor-del og en person-del.

I spor-delen registreres dna-profiler af biologisk materiale, som er fundet på gerningsstedet eller på effekter, personer eller steder med tilknytning til en forbrydelse.

I persondelen registreres dna-profiler af personer, som er sigtet eller har været sigtet for en grov lovovertrædelse. Det foreligger ikke oplyst for Inatsisartut, hvad der nærmere skal forstås ved ”en grov lovovertrædelse”. I den for Danmark gældende version af loven er betingelsen i dag formuleret således, at personen skal være sigtet (eller have været sigtet) for en lovovertrædelse med en strafferamme på mindst 1½ år eller for overtrædelse af straffelovens bestemmelse om besiddelse af børnepornografi.

Tidligere var betingelsen i den for Danmark gældende version af loven formuleret således, at personen skulle være sigtet (eller have været sigtet) for overtrædelse af en række nærmere angivne, hovedsageligt ganske alvorlige, bestemmelser i straffeloven. I 2005 blev loven imidlertid ændret, og kredsen af personer, som registreres i dna-profilregisteret blev udvidet betydeligt.

I et høringsvar anførte Datatilsynet om denne lovændring, at den ville medføre indsamling og opbevaring af biologisk materiale med følsomme personoplysninger i væsentligt større omfang end tidligere, og at antallet af registreringer i selve dna-profil-registeret ville blive kraftigt forøget. Datatilsynet fandt på den baggrund, at hensynet til effektivt at kunne efterforske forbrydelser ved hjælp af en væsentlig udvidelse af dna-profil-registeret burde afvejes nøje i forhold til hensynet til at begrænse indsamling og opbevaring af følsomme personoplysninger, og at forslaget kun burde gennemføres, hvis væsentlige samfundsmæssige hensyn fandtes at tale derfor.

Formentlig vil afgrænsningen i den for Danmark i dag gældende version af loven kunne øve indflydelse på fortolkningen af, hvad den tilsvarende betingelse om sigtelse for ”en grov lovovertrædelse” omfatter. Det vil blandt andet kunne indebære, at også f.eks. personer, som er sigtet for indbrud vil kunne indgå i registeret.

Oplysningerne i registeret kan anvendes af politiet i efterforskningen af enhver sag, hvor der er efterladt et biologisk spor. Det vil sige ikke kun sager om ”grove lovovertrædelser” (eller i Danmark: lovovertrædelser med en strafferamme på mindst 1½ år).

En dna-profil slettes først fra registeret, når den pågældende person fylder 80 år. Dør den pågældende person inden da, skal oplysningerne slettes senest 2 år efter den pågældende død. Hvis den pågældende person frifindes, eller politiet opgiver at rejse tiltale på grund af utilstrækkelige beviser, skal oplysningerne slettes efter 10 år.

Spørgsmålet om, hvorvidt tidligere sigtede, men ikke dømte personer, skulle indgå i registeret, gav anledning til betydelig diskussion forud for lovens vedtagelse.

Fortalerne pegede på, at personer, som har været sigtet i en sag uden senere at være blevet dømt, har en højere sandsynlighed for senere at blive dømt for en anden forbrydelse, end personer, som aldrig har været sigtet i en sag.²

Endvidere blev det fremhævet, at en person, som tidligere har været sigtet – men ikke dømt – for f.eks. voldtægt, let vil risikere at komme i politiets søgelys under efterforskningen af tilsvarende sager. Er vedkommendes dna-profil registreret, og er der i den nye sag efterladt biologiske spor, vil den pågældende person imidlertid hurtigt kunne renses, hvis han er uskyldig. Dermed vil han kunne undgå afhøringer og spørgsmål fra politiet.

Institut for Menneskerettigheder har ved flere lejligheder gjort opmærksom på, at instituttet finder det principielt betænkeligt, at sigtede, som ikke er dømt, og herunder især frifundne personer, i en længere årrække indgår i et register, som omfatter dømte kriminelle.

Det kan i den forbindelse også nævnes, at Europarådets rekommandation om brug af dna-analyse i straffesager i artikel 8 fastslår, at der kun må ske registrering af dna-profiler fra personer, som er dømt for en straffelovsovertrædelse. Danmark har valgt ikke at tilslutte sig rekommandationen.

I 2005 indeholdt registeret 3.195 profiler fra personer³. Af disse 3.195 profiler tilhørte de 64 profiler, personer som var blevet frifundet. 387 profiler tilhørte personer, som politiet havde opgivet at rejse tiltale mod på grund af utilstrækkelige beviser.

Anordningsudkastets § 5, stk. 2, giver som nævnt retshåndhævende myndigheder (politi m.v.) i EU-medlemsstater adgang til visse oplysninger fra Det Centrale Dna-profilregister, til brug for efterforskningen af en straffesag. Dette skal ses på baggrund af den såkaldte Prüm-afgørelse fra 2008, som gav adgang for EU-medlemsstaterne til at søge i hinandens registre over dna-profiler, fingeraftryk og køretøjsoplysninger.

Prüm-afgørelsen indeholder en række bestemmelser, som skal sikre et højt databeskyttelsesniveau i forbindelse med EU-medlemsstaters adgang til blandt andet Dna-profiler i andre EU-medlemsstaters registre. Aftalen omfatter således blandt andet regler om berigtigelse og sletning af personoplysninger, om registrering (logning) af søgninger, om den registreredes rettigheder og mulighed for at få erstatning.

² Tal fra justitsministeriet viste, at 12, 2% af alle, som i 1988 var sigtet, men ikke dømt for en forbrydelse, inden for de følgende 5 år blev fundet skyldige i en lignende forbrydelse. I den samlede befolkning var risikoen kun 0,28%.

³ Tallet må antages i dag at være betydeligt højere; allerede det følgende år var tallet fordoblet, blandt andet som følge af en udvidelse af anvendelsesområdet ved en lovændring i 2005

Det er Lovudvalgets umiddelbare forståelse, at disse bestemmelser ikke direkte omfatter Dna-profiler fra Grønland.

EU-medlemsstaterne – og herunder Danmark – er endvidere omfattet af en rammeafgørelse som har til formål at styrke beskyttelsen af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager inden for EU.

Rammeafgørelsen har et bredere sigte end Prüm-afgørelsen og finder anvendelse på spørgsmål, som ikke er reguleret i Prüm-afgørelsens databeskyttelsesregler.

Rammeafgørelser er bindende for medlemsstaterne med hensyn til det tilsigtede mål, men overlader det til de nationale myndigheder at bestemme form og midler for gennemførelsen.

I Danmark er rammeafgørelsen gennemført ved udstedelsen af en bekendtgørelse⁴ med hjemmel i § 72a i lov om behandling af personoplysninger. Denne hjemmelsbestemmelse er ikke sat i kraft for Grønland, og bekendtgørelsen gælder derfor ikke for Grønland.

Det er derfor Lovudvalgets forståelse, at grønlandske Dna-data i Det Centrale Dna-profil-register alene vil være direkte omfattet af databeskyttelsesreglerne i lov om behandling af personoplysninger som ikraftsat for Grønland ved kgl. anordning.

3. Lovudvalgets indstilling

Det er Lovudvalgets indtryk, at Det Centrale Dna-profil-register udgør et værdifuldt efterforskningsredskab, som også politiet i Grønland bør have adgang til.

Udvalget kan på denne baggrund tilslutte sig de to anordningsudkast.

Det er som nævnt udvalgets forståelse, at der ikke ved ikraftsættelse af Lov om Det Centrale Dna-profil-register for Grønland etableres et nyt, særskilt dna-profilregister for Grønland, men at der i stedet er tale om, at det eksisterende (danske) dna-profil-register udvides til også at omfatte Grønland, således at dna-profiler fra Grønland optages i registeret, og således at politiet i Grønland kan anvende registeret.

Udvalget har derfor ved sin behandling af forslaget lagt til grund, at rigsmyndighederne næppe kan forventes at ville imødekomme eventuelle ønsker fra Grønlands side om afvigelser fra de i Danmark gældende regler for registeret, f.eks. i forhold til hvorvidt dna-profiler fra frifundne personer skal indgå i registeret.

⁴ Bekendtgørelse nr. 884 af 4. juli 2014 om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager inden for Den Europæiske Union og Schengen-samarbejdet.

For så vidt angår spørgsmålet om databeskyttelse er det Lovudvalgets forståelse, at grønlandske borgere, hvis data indgår i registeret, ikke (i hvert fald ikke direkte) er omfattet af samme databeskyttelses-regler som danske borgere, og at databeskyttelsesniveauet derfor ikke nødvendigvis er det samme. Dette hænger sammen med, at Grønland ikke er medlem af EU.

Lovudvalget opfordrer på denne baggrund Naalakkersuisut til i dialog med rigsmyndighederne at overveje, hvorvidt de for Grønland gældende regler om persondatabeskyttelse yder et fuldt tilstrækkeligt værn set i relation til dna-profil-registeret, og herunder også overveje, hvorvidt det eventuelt kunne være hensigtsmæssigt at lade bekendtgørelsen om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager inden for Den Europæiske Union og Schengen-samarbejdet få virkning for Grønland. Dette vil i givet fald forudsætte, at §72a i lov om behandling af personoplysninger sættes i kraft for Grønland.

Et enigt udvalg indstiller forslaget til vedtagelse.

Med disse bemærkninger overgiver Lovudvalget forslaget til 2. behandling.

Anders Olsen
Formand
Siumut

Laura Táunâjik
Siumut

Iddimanngiu Bianco
Inuit Ataqtigiit

Debora Kleist
Inuit Ataqtigiit

Per Rosing-Petersen
Partii Naleraq